

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 в Національному
університеті цивільного захисту України
д.держ. упр., професору
Домбровській С.М.

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Беляя Сергія Вікторовича на дисертаційну роботу Вербовенка Олександра Павловича на тему: «Механізми державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації», поданої до захисту до спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 в Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами. Військова освіта є елементом фундаментальних основ національної безпеки та важливим інструментом формування професійної військової еліти, здатної забезпечити захист держави в умовах сучасних загроз. Військова освіта позиціонується у світі як державне інституційне утворення, що є провідним та фундаментальним у суспільстві. Фундаментальність військової освіти можна пояснити таким чином – забезпечення боєздатності сектору безпеки і оборони держави, підготовка нової генерації військових фахівців для усіх рівнів військового управління.

Дисертація на тему: «Механізми державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації», яка подана на захист до спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 для здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління, є надзвичайно актуальною. В сучасному контексті, враховуючи значні зміни, що відбуваються в Україні внаслідок військової агресії та необхідності адаптації освітньої системи до нових умов, актуальність теми підкреслюється потребою в функціонуванні ефективних механізмів державного регулювання, які здатні забезпечити реалізацію належного рівня підготовки військовослужбовців та відповідність освітніх стандартів сучасним вимогам.

Зв'язок з науковими програмами та темами, які досліджуються в рамках

державної політики в сфері освіти є незаперечним. Дисертація враховує стратегічні напрями реформування військової освіти, визначені в “Концепції трансформації системи військової освіти”, яка затверджена Урядом, Матриці основних спроможностей сил оборони визначеної Стратегічним оборонним бюлетенем України, який затверджений Указом Президента України, а також програми, що стосуються інтеграції України до європейського освітнього простору. Україна має можливість використати досвід провідних країн світу, таких як США, Великобританія, Франція та Німеччина, де військова освіта базується на інноваційних підходах, включаючи інтеграцію технологій, проблемно-орієнтоване навчання та розвиток критичного мислення. Ці країни не лише зберігають високу якість підготовки військових кадрів, але й постійно адаптують свої навчальні програми відповідно до нових загроз національній безпеці.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені: професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його; використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних; відповідності предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності 25.00.02 «Механізми державного управління»: достатньою географією та великою кількістю напрямів в апробації отриманих результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних.

Вірогідність запропонованих автором рекомендацій посилюється тим, що вони розроблені з урахуванням реальних умов воєнно-політичної ситуації в Україні та адаптовані існуючих можливостей національної системи освіти.

Рекомендації відображають сучасні підходи до інтеграції військової освіти України у європейську та євроатлантичну системи, що додає роботі практичної значущості. Усі сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації є логічними, чітко викладеними та відповідають обраному науковому завданню, що свідчить про високий рівень обґрунтованості та вірогідності отриманих результатів.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями та авторефератом дозволяє визнати, що мету дослідження виконано. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто і характеризуються певною науковою новизною.

Зокрема, автором *уперше уперше*: обґрунтовано модель механізму державного регулювання підготовки фахівців тактичного та оперативного рівнів військової освіти, яка містить сукупність розроблених дисертантом взаємопов'язаних механізмів правового, організаційного та ресурсного забезпечення у сфері військової освіти з урахуванням її трансформації в умовах воєнного стану, що сприяє реалізації саморегулюючих функцій, підвищенню рівня ефективності та результативності підготовки фахівців тактичного та оперативного рівнів військової освіти;

удосконалено: систему інформаційно-аналітичного забезпечення механізму державного регулювання діяльності системи військової освіти, що надає можливість реалізації інформаційно-аналітичної діяльності у сфері забезпечення ефективного державного регулювання системи військової освіти та містить: планування, добування, збір, контроль достатності й якості, передачу, обробку, оцінку та аналіз наявної і прогнозованої інформації, про явища та процеси, що відбуваються у сфері національної безпеки України, документальне оформлення (відображення), формування інформаційних ресурсів ЗСУ і доведення інформації до суб'єктів та споживачів інформаційного забезпечення;

дефініцію «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державного регулювання системи військової освіти» як комплекс заходів зі збору,

опрацювання (аналізу) та розподілу за призначенням інформації підпорядкованим підрозділам для виконання покладених на них функцій та дефініцію «механізм державного регулювання військової освіти» як систему, що призначена для практичної реалізації державної політики у сфері військової освіти та досягнення поставлених цілей, має визначену структуру та інструменти (методики, методи, правові і нормативні важелі, ресурсне, у тому числі інформаційно-аналітичне, забезпечення) впливу на об'єкт управління.

Заслуговує на увагу, що в роботі набули подальшого розвитку:

методичний апарат розрахунку потреби у офіцерському складі на середньострокову перспективу в умовах постійного реформування ЗСУ та змін їх чисельності, що дозволяє адекватно реагувати на загрози та зміни воєннополітичної обстановки в країні на основі принципів вдосконалення системи підготовки військових фахівців, забезпечення безперервної ступеневої системи навчання військових фахівців;

науково-прикладні положення механізмів державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації орієнтовані на створення системи мотивацій, удосконалення інноваційного, нормативно-правового, методологічного, науково-методичного, навчально-технічного забезпечення, формування системи консультування і наукових експертиз, розроблення системи нівелювання ризиків негативних наслідків інноваційної діяльності в системі професійної підготовки.

Таким чином, змістовне наповнення пунктів наукової новизни дійсно має фундаментальне теоретичне та практичне значення, як для науки державного управління так і для споріднених з нею за об'єктом наукової уваги напрямів наукової думки.

Висновки повністю відповідають сформульованим завданням та змісту самої роботи та впливають з її основних положень. Дисертант стисло формулює основні результати дослідження, які викладені у тому числі і у структурній частині автореферату.

Підсумовуючи сказане, слід відзначити, що кандидатська дисертація

Вербовенка Олександра Павловича на тему: «Механізми державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації», є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту й, безперечно, має постульовану саме автором науково-теоретичну та практичну цінність.

Достовірність результатів дисертації підтверджується ретельністю проведеного дослідження, використанням широкого спектру першоджерел, а також застосуванням адекватного інструментарію та методологічного підходу до аналізу проблематики державного регулювання військової освіти. Автором були проаналізовані та синтезовані дані з нормативно-правових актів України, документів з питань військової освіти країн-членів НАТО, а також матеріали наукових праць українських та зарубіжних дослідників. Застосування цих джерел надає роботі стійкої емпіричної бази, що забезпечує об'єктивність та достовірність результатів.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці оригінальних підходів до вдосконалення механізмів державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації, зокрема в контексті поточної російської військової агресії проти України.

Практична значущість одержаних результатів полягає у використанні науково-методологічних узагальнень та практичних рекомендацій автора у практичній діяльності підкомітету з питань науки та інновацій Комітету з питань освіти, науки і інновацій Верховної Ради України, Департаменту кадрової політики Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту Міністерства оборони України.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях, оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 15 наукових працях, у тому числі: у тому числі – 7 статтях в наукових фахових виданнях, із них 1 стаття – в зарубіжному виданні, 8 – тез у матеріалах наукових конференцій та семінарі.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН

України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і надають авторові право публічного захисту дисертації.

Детальний аналіз представлених рукопису та автореферату дисертації дає підстави констатувати ідентичність автореферату й основних положень дисертації. Наведені в авторефераті наукові положення, висновки і рекомендації в повному обсязі розкриті й обґрунтовані в тексті дисертації.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.
Дисертаційне дослідження на тему «Механізми державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації», подане до захисту до спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління, виконано на високому науково-теоретичному рівні.

Водночас, оскільки окремі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції окремих досліджуваних проблем, слід зробити певні уточнення, застереження та рекомендації з метою подальшого вдосконалення досліджуваної проблематики:

1. У своїй роботі, зокрема в розділі 1 автором ґрунтовно досліджуються теоретичні основи державного регулювання військової освіти й проводиться аналіз сучасного стану державного управління військовою освітою. В розділі 2 аналізуються механізми державного регулювання військової освіти України. Вважаю, в тексті дисертаційного дослідження варто було б розкрити співвідношення між цими ключовими поняттями «механізми державного регулювання військової освіти» та «механізми державного управління військовою освітою» та показати в чому полягає фундаментальна різниця між цими категоріями.

2. У підрозділі 1.5 «Аналіз можливостей відомого науково-методичного апарату щодо удосконалення державного регулювання підготовки фахівців тактичного та оперативного рівнів військової освіти в умовах її трансформації» (с. 74) автор справедливо зазначає: «На сучасному етапі розвитку військової освіти України фіксується поступове розширення наукових інтересів, охоплюючи

більшу кількість явищ та процесів військової освіти». Тобто йдеться про інтеграцію воєнної науки у військову освіту. Було б доцільно розкрити структурно-функціональні зв'язки воєнної науки та військової освіти на сучасному етапі в умовах повномасштабної агресії РФ проти України.

3. У підрозділі 3.2 (с. 135) автор визначає методи у механізмі державного регулювання підготовки військових фахівців для ЗСУ, як способи визначення функцій та завдань, строки й алгоритми виконання відповідних дій та операцій, що притаманні декільком суб'єктам системи підготовки військових фахівців. Проте, даний підрозділ значно виграє би, якби у цьому підрозділі автор навів би основні методи державного регулювання підготовки військових фахівців для потреб національної безпеки.

4. У підрозділі 3.3 «Рекомендації щодо формування стратегічних напрямів розвитку державного регулювання військовою освітою в умовах її трансформації» автором представлені пропозиції щодо створення Комітету з питань координації виконання у Збройних Силах України завдань системи військової освіти як елементу механізму державного регулювання підготовки фахівців тактичного та оперативного рівнів військової освіти для потреб ЗСУ. На сторінці 143-144 зазначається, що зазначений Комітет є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Генерального штабу Збройних Сил України для проведення фахових консультацій з питань вироблення у Збройних Силах України єдиних підходів до забезпечення функціонування системи військової освіти, розкриваються його основні завдання. Проте, цікаво було б проаналізувати на скільки ефективною була діяльність цього комітету, на скільки дієвою була практика проведення засідань Комітету. Робота значно виграла, якщо б у цьому підрозділі автор продемонстрував дані про успішно реалізовані рішення цього Комітету.

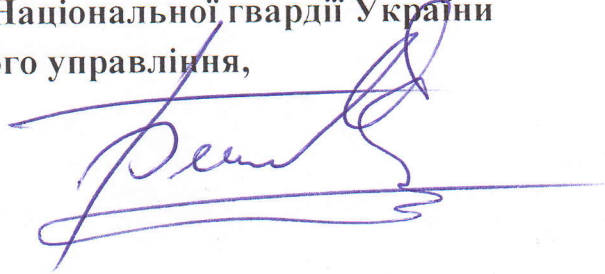
5. Робота значно виграла б, якби автор надав власне бачення результатів розробленої та запровадженої «Програми базової загальновійськової підготовки», яка призначена для підготовки громадян України, що навчаються у закладах вищої освіти.

Проте відзначені недоліки мають, в основному, дискусійний характер, не є принциповими та не знижують загальний теоретичний і практичний рівень дисертаційного дослідження. Наведені зауваження та пропозиції є здебільшого рекомендаційними і не знижують високої оцінки наукового доробку дисертанта.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання кандидата наук. Дисертаційна робота Вербовенка Олександра Павловича на тему: «Механізми державного регулювання військової освіти України в умовах її трансформації» є завершеним, цілісним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам п.п. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. №567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

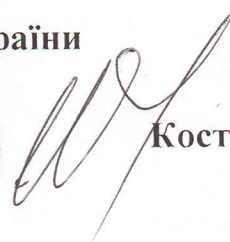
**Заступник начальника навчально-наукового центру організації освітнього процесу – начальник науково-методичного відділу
Національної академії Національної гвардії України
доктор наук з державного управління,
професор**

Сергій БЕЛАЙ

Підпис професора С. Бєлая засвідчую

**Начальник відділу кадрової роботи
Національної академії Національної гвардії України**

Костянтин СЕРДЮК